

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celetoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celetoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Franciškanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Balkanska vojna in Jugoslovanstvo.

Pismo iz Beograda.

Belgrad 5. (18.) jul. 1913.

Današnji položaj Bolgarske je obupen.

Močan obroč, katerega so stvo- rili njene najbližje sosedice radi nepre- vidnosti njenih državnikov, stezuje se bolj in bolj. V notranjosti poka- ... Ljudstvo se le z veliko težavo zadr- žuje od izbruha, da pokaže na viden način svoje nezadovoljstvo v vlado, ki si na vse kriplje prizadeva vzdr- žati red in mir v močno ogroženi dr- žavi in se poslužuje pri tem pravila: cilj posvečuje sredstva. V tem tiči glavni vzrok, da se vlada še danes ne upa proglasiti Bolgarsko za prema- gano in oficijelno krogi se trdovratno izogibljajo izraza: vojna, ampak go- vore le: o dogodkih. Na drugi strani pa si skušajo s tem odlašanjem prid- obiti časa, da tako prisilijo velesile k ... brez ozira na obče ko- risti in posebno na koristi svojega naroda, ki obstoja — sodeč po dej- stvih — edinele radi vlade in kobur- ške dinastije, katera bi se razpršila, čim bi nastal prevrat v državi, ako priznalo najvišji činitelj Bolgarske pravi položaj Bolgarske.

Konsekventno temu, postali so bolgarski državniški popolnoma apa- tični namram interesom Slovanstva na Balkanu. Ni jim na tem, ako Tur- ek vzame del Trakije ali pa celo Drinopolje. Rumunom pušča prosto pot, da trgajo kos za kosom težko in s krvjo pridobljeno slovanstvo ozemlje, podaljšujejo s svojo flegmatično pasivnostjo, ker so nezmožni nadaljne uspešne vojne akcije, da bodo Grki prisiljeni macedonsko obal odtrgati od Bolgarske, obalo, naseljeno po ve- čini od Grkov, Turkov in Židov.

Skraini obup zavezal jim je usta in v svoji oholosti — liki Turki — nočejo vsprejeti usoda, kakoršno so si pripravili sami. Fantaziranje odgo- vornih elementov o slavi Bolgarske, je prineslo tej sramoti, Slovanstvu pa težak udarec, katerega vehemen- ca se zvišuje z vsakim dnevom odla- šanja.

Morala vojske je okužena, disci- plina iluzorična, ergo: vojna akcija — započeta s tako armado — je že na- prel obsojena na — neuspeh. ... Po- leg tega pa je vojska brez municije, katere ne more uvažati od nobene strani; v Egejskem morju preže na vojni kontribant grške bojne ladje, v Crnem morju pa rumunske, ki so že zasedle celo pristanišče v Varni, po suhem in po Donavi pa je vsak uvoz nemogoč. Tovarne za municijo (Sr- bija jo ima v Kragujevcu) pa Bolgar- ska nima.

K temu pa se pridružuje še fi- nančna kriza, ker državne blagajne so že davno prazne. Ker ni gotovine,

je država prisiljena posluževati se državnih potrdil pri izplačevanju.

Pri aprovizaciji armade n. pr. dobi vsak poveljnik čete določeno število že natisnjenih potrdil, katere potem izpolni z datumom, vpiše pre- vzeti predmet in podpiše potrdilo. Na ta način se vzame prebivalstvu vse, kar ima: žito, oves, seno, pra- šiče, vole in sploh kar potrebuje voj- ska. Prošnje ne pomagajo nič in pre- bivalstvo — posebno revno kmetstvo ljudstvo — se nahaja v strašni bedi, toda vojska mora imeti, ker je vsak uvoz popolnoma zaprt.

Potrdila na kmetih so brez dolo- čenega roka izplačila in država jih lahko iplača šele tedaj, kadar se ji bo izlubiilo — odnosno kadar bo imela denar. V mestih in uradnikom se izdajajo potrdila na trimesečni rok. Nastaja pa vprašanje, ali bo dr- žava priznala vsa ta potrdila ali ne, ker so ta potrdila lahko podpisana tudi od neopravičenec in lastnik takega potrdila ne more vedeti, kdo je opravičen podpisovati in kdo ne.

Polja so po večini neobdelana, življenske potrebe pa so skržile na minimum in v doglednem času se lahko pojavi še lakota, potres, ogenj in kolero pa so itak že imeli in upra- vičeno lahko zakliče obubožano bol- garsko ljudstvo oholemu Koburgu:

»Kuge, lakote, vojne, ognja, po- tresa, reši nas, o gospod!«

V takem političnem in gospo- darskem (o kulturnem naj ne govorim) položaju se nahaja nesrečna Bolgarska, katere rešitev je mogoča v demokratizaciji ustave na široki slovanški podlagi.

Za sedaj pa je vsak trenotek ta- ko dragocen, da je vsako odlašanje zločinsko in Bolgarska se mora prilagoditi, dasi težkim, pogojem zna- govalcev, drugače je najboljše, da iz- gine iz zemljevida kot samostojna država, ki nima več dovoljno pred- pogojev za eksistenco.

Toda Koburg hoče še nadalje kljubovati celemu svetu in napravil je novo krvavo potezo, ki pomenja nov strašen udarec Slovanstvu in pravici v obraz. Sestavo novega ka- bineta je poveril šovinistu, vodji de- mokratične stranke, Malinovu, ki je odkrit avstrofil in sovražnik Rusije.

Menja se slepo orodje: Gešov, Danev, Malinov, a on ostane na svo- jem mestu.

Strašno! Nepopisno strašno! Ali ni pomoči?

Položaj Srbije

je v vsakem oziru ugoden. Vojna ak- cija uspešno napreduje, dasi so vesti zelo omejene in lakonične. Ta »suša« na vestih z boljša je umevna, ker je vrhovno poveljstvo iz strateških ozir- ov uvedlo strogo cenzuro na vse brzolavke in pisma, dasi se nahajajo na posameznih boljših tudi tuji vojni dopisniki, na drugi strani pa hoče srbsko in grško vrhovno poveljstvo — odnosno dotične vlade — zabra-

niti event, intervencijo velesil, ako bi bolgarska vlada vstrajala pri svoji odlaševalni politiki. Evropsko jav- no mnenje vzdržuje pozornost velesil na diplomatično akcijo in so dogodki na boljši potisnjeni v ozadje, kar gre predvsem v prilog prodirajočim armadam zmagovalcev, ki nemoteno preganjajo razpršene oddelke demo- ralizovane bolgarske vojske.

Daso so bolnišnice prenapolnjene z ranjenci, isti še vedno prihajajo vsak dan, seveda v manjših grupah.

Gospod dr. Oražen je izjavil, da je kljub velikemu številu ranjencev njihovo splošno zdravstveno stanje mnogo ugodnejše kot v prvi vojni, ker je zelo malo bolnikov na notran- jih boleznih, vsled tega so tudi smrtni slučaji zelo redki. V to pa mnogo pomaga tudi dejstvo, da so vsi ran- jenci zelo dobro razpoloženi, tem- bolj, ker je vstop v bolnice dovoljen in znanci, prijatelji in človekoljubni dobrotniki prinašajo vedno vse polno daril. To vse pospešuje okrevanje in marsikdo je že opustil bolnišnico.

Nasprotno pa je bilo v prvi vojni zelo mnogo bolnikov prezebljenih, prehlajenih in onemoglih, posebno pa je razsajal tifus in pljučnica. Radi te- ga je bil vstop v bolnišnico obisko- valcem zabranjen in bolniki so se ču- tila na ta način osamljene, kar je zelo vplivalo na zdravljenje in slučajni smrti so bili zelo pogosti, posebno med onimi izpod Drinopolja, radi ka- terega so se Srbi žrtvovali za Bol- garsko, ki jih je v zahvalo zahrbtno napadla, a kazen za ta bolgarski čin ni izostala.

Najhujše grozi kolera v Belgra- du. Med bolgarskimi vjetniki, kakor pripovedujejo, je že 60 slučajev te nevarne spremljevalke vojne, med prebivalstvom pa so se pojavili do- zdaj že trije slučaji. Eden od teh se je dogodil na tramvanskem vozu, v katerem se je vozil neki vojak. V hi- pu so se polajali na njem znaki ko- lere in vsi potniki so bili izolirani v kolerične barake, voz pa temeljito desinficiran.

Promet z Avstrijo s parniki je radi kolere ustavljen in po vseh jav- nih lokalih in v časopisju se nahajajo navodila, kako se je ubraniti pred kolero. Predvzete so najstrožje me- re, da se okuženje ustavi.

Splošno gospodarsko stanje se postopno vidno zboljšuje, dasi je že- leznični promet še vedno omejen. Cene živil še tu in tam zopet padajo in pričakovati je, da bo Srbija kmalu okrevala od udarcev vojne, tembolj, ker je njeno finančno stanje povsem dovoljno.

Na mejo odhajajo dnevno vedno novi prostovolci, večinoma Avstrijci. Prostovoljne čete in tretji poziv stražijo na srbsko-albanski meji, to- da dosedaj še niso imeli povič za oborožen nastop, ker kljub podpiho- vanju in agitaciji Bolgarov se Alban- ci ne zganajo in lepo mirujejo doma za pečjo.

Plemenitost, ki je tudi v neizo- braženem Srbu najlepša lastnost in dviga srbski narod visoko nad Bal- kance, se posebno lepo izraža v po- milovanju ubozega bolgarskega na- roda, katerega je usoda tako kruto kaznovala za vse tuje grehe. Prvot- no, razumljivo in upravičeno ogor- čenje proti Bolgarom je danes že po- polnoma izginilo in niti obžalovanje in obsodbe vredna bolgarska grozo- delstva niso v stanu spremeniti plem- enito mišljenje Srbov, katerim je pravica in boja sreča deloma vrnila po pogodbi in intrigi odtrgano njiho- vo ozemlje.

Ako bi Turčija hotela zasesti in obdržati Trakijo ali pa le del onega, kar ji ne pripada, je Srbija pripravlje- na stopiti ponovno na stran Bolgar- ske, le da proti Rumuniji in Grški ne more ničesar storiti iz važnih po- litičnih vzrokov.

Z Grško jo veže pogodba, v ka- teri so meje že točno določene in je upati, da ostane Grška pri teh mejah, četudi bi jo okolnosti prisilile (Grško) zasesti tudi one kraje, v katerih žive Grki kompaktno, da si na ta način iz- silijo spoštovanje in garancije za svoje soplemenjake pod grško državno upravo.

Posledice.

Daso je druga balkanska vojna hud udarec za splošno Slovanstvo (filantropičen moment pustimo za en- krat iz vidika), vendar za Jugoslo- vianstvo ne smemo jemati stvari ta- ko tragično.

Kakor je razočarala prva bal- kanska vojna vse javno mnenje, ko so prijatelji Turčije z veseljem po- zdravljali prve začetke balkansko- turške vojne, nadejajoč se, da bodo balkanski Slovani tepeni, na drugi strani pa so Slovani le prehitro sla- villi triumf slovansega orožja nad polumesecem, v nadi, da zasije Slo- vianstvu že ob prvem vsepu solnce svobode zlate; tako bo tudi sedaj po drugi balkanski vojni razočaranje zelo veliko.

Oni, ki sedaj proklinjajo, bodo morali prej ali slej blagoslovljati in oni pa, ki so že blagoslovljali razdor na Balkanu, bodo preklinjali, odnosno bode še preklinjali.

Avstrija preboreva težke krize in je zelo težko določiti pravo diagno- zo, ali je to znak boljših ali slabih čas- sov, to nam pokaže dogledna bo- dočnost.

Po uspehih z Albanijo in Skad- rem, izzvala je drugo balkansko voj- no, katere konec pomenja težak uda- rec za njo. Hotela je pridobiti Bol- garsko na račun Rumunije in Srbije, da bi tako imela na Balkanu Albanijo, Rumunijo in Bolgarsko, pa ji je vse izpodletelo. Albanija je v rokah velesil in Italija ima sedaj med Al- banci največ simpatij. Rumunija je Avstrijo zapustila in se obrnila k Ru- siji, Bolgarska pa bo z orožjem prisli-

Slovenska kultura.

Ker je polje slovenske kulture doseglo v nekaj letih svoj vrhunec, se vračajo marljivi delavci po dolgo- letnem trudapolnem delu zopet na- zaj k svojim praktičnim poklicom.

Vrtnarstvo.

Obrt.

Kupčija.

„Otrok Pariza“

ta senzacionalni film v 7 dejanjih, ki se predvaja dve uri, se bode predstavl- jal štiri dni, od sobote 26. do torka 29. t. m. v „Kino-Idealu“. Najboljši film poletne seje.

LISTEK

PAVEL BERTNE:

Otrok ljubezni.

(Dalje.)

»Oh, ne tako glasno! ... Če bi vas kdo slišal! ... Saj veste, kaj sem obljubila ... Ah, gotovo mi bo v ne- srečo, ker sem prelomila svojo ob- ljubo!«

»Kakšna neumnost! ... Saj ven- dar veš, moja mala, da bom molčala kakor grob.«

»A gospod Florestan! ... K komu pa hoče izblebetati? ... Rošegi ... saj ne pozna teh ljudi! ... Nihče jih ne pozna tukaj! ...«

»A vendar ... takšno ime ...«

»Ker se pišejo z »de« pred Ro- šegi? ... Misliš, da mu to kaj impo- nira! Ah, on je že vajen tega! Vse cipice tu pri nas imajo najmanj po enega ali dva prijatelja izmed plem- stva ... O ničemer drugem ne go- vore kakor o grofih in baronih ... Ah, ne, staremu se ne bo zdelo nič čudnega ... Pomiri se, mucka moja. In zdaj, ko vem, olajšaj svoje uboge srcece ... povej mi vse ...«

In Marta ji je povedala vse. Olimpija jo je poslušala z odprti- mi usti; brez prekinjenja je poslušala nesrečnico, ki skoraj ni mogla nehati govoriti po tem dolgemu, dušecem molčanju.

Poslušala je, polna nekakšnega občudovanja do srečnega bitja, ki je našlo v prvem trenutku sredstvo, da se je pomeknilo ne le v meščanske kroge, kamor je težila na tistem ona sama, nego med plemstvom, ki ima predprave, naslove, grbe in krone! In dočim je Marta nadaljevala svojo povest, si je govorila Olimpija na tistem:

»Grofica de Rošegi ... kakšne sanje! ...«

Takoj nato pa ji je prišlo na um: »Otrok je že pripoznan po očetu. Hm, po tem takem je vse eno, ako je bil gospod Gilbert ubit pri Rejšofenu, mala bo vendar podedovala njegovo premoženje! ... Premoženje Rošegij- skih je ogromno, in polovica vsega je last gospoda Gilberta ...«

In ta sen o bogastvu se je je doj- mil tako, da je prekinila v tem trenotku Martino povest in vzklila v preplašenem izbruhu:

»Ah, mucka moja, kako morava streči tvoji mali ... in tebi seveda tudi, da jo boš dobro došla ... Tega otroka ne odtetiš niti z zlatom! ... Ali si srečna, da leži ta angelček v zi belki pred teboj!«

»Ah, jaz ne bom srečna prej, do- kler ne stisnem v svoje naročje tudi njenega očeta ... Takrat pa — takrat bom srečna kakor v raju ...«

Zdalci pa se je prekinila in vz- drhtela:

»Toda kje je on? ... Kaj se je zgodilo z njim? ... Oh, ta bitka pri Rejšofenu ... O moj Bog, moj Bog,

Njegov polk ... Florestan je rekel pravkar, da je uničen ...«

»Ta dedec je star tepec ... Uni- čen ... beži, no! ...«

In vzklila je, zagledavša uni- formo moboline garde, ki se je poja- vila med vrati, vodečimi iz bulvarja: »Glej Teodor! ... Stavim, da nama ve kaj povedati o teh kirasirjih ki so ravno tako zdravi kakor ti in tvoja mala ...«

Toda Marta jo je ustavila skoraj nasilno:

»Ne ... ne ... Njemu ne ome- nite ničesar ... ne povejte mu nikoli. ... Nočeš, da tvoj bratranec izve? Dobro, dobro, nočem te dražiti za- radi takšne malenkosti ... Velja te- daj: molčim.«

Obrnila se je proti gardistu, ki je pravkar odprl vrata in zaklical:

»Dober dan, mama! Dober dan, sestričina!«

»Ah, mucke, kakšno prijetno presenečenje! Ali si dobil danes do- pust v taborišču pri sv. Mavru?«

»Dopust? Sel sem, kar tako ...«

»Brez dovoljenja?«

Bila je vsa preplašena.

»Tak, nikar ne zijaj mama, dan- danes si daje vsak sam dovoljenje.«

»Zakaj? ...«

»Ali ne slišiš nič, kako kriče po ulicah? ... Ali ne vidiš ničesar? ... Ničesar ne veš? ...«

»Kaj naj bi vedela?«

»Prusi so ušli cesarja ... To boš videla, kako pošljemo njegovo vlado za njim ... tristo vragov! ...«

Živela republika, mama! Jutri zjutraj bomo pili vsi na svobodo, enakost in bratstvo ... Z Bogom, mama, z Bogom, sestričina, z Bogom, mucka mala ...«

In odletel je kakor burja.

IX.

4. september.

Ah, ta dan četrtega septembra, in noč, ki je šla pred njim!

Bilo je resnica. Cesar je bil za- pustil svojo armado v strašni nesre- či in se dal ujeti. Bonaparte je bil jetnik.

In že se je dvignil tisto noč v pa- lači parlamenta glas osvete, ki je za- hteval odstavljenje te dinastije, vz- nikle iz krvi barikad, utopljene v kr- vi in sramoti bitke pri Sedan ...

Možje vlade, vse potrti in osupli niso imeli drugega odgovora kakor: »Jutri! ... Jutri opoldne! ...«

In prekinili so se.

To je bilo ob dveh zjutraj. Ljud- stvo, ljudstvo pariško pa je nadalje- valo to zgodovinsko sejo na ulicah — s kriki: »Porazeni! ... Dol s ce- sarstvom! ... Živela republika! ... Smrt kronanemu lopovu! ...«

In drugi dan, v nedeljo zjutraj, so stali vsi na trgu Konkorde: na- rodne garde, mobilne garde, ki so bi- le ušle iz taborišča pri sv. Mavru, in volaki, ki jih je bil privedel general Vinoa nazaj v Pariz ... Vsi v orožju, vsi trdno odločeni, končati to cesar- stvo ... to sramoto ...

In zdaj so odkorakali v sklenje- nih batalionih proti mostu Konkorde. Bil je zaprt z mestno gardo na konjih. Ukaz se je glasil strogo: Nihče ne sme čez.

Tudi na drugi strani Sene, pred železno ograjo parlamenta, so se vi- dele razvrščene narodne garde, ki so bile v službi že od jutra in niso smele spustiti nikogar.

Parižani so dospeli do glave mo- stu. Mestna straža je izdrla sablje. Iskra boja je gorela na sleher- nem čelu.

Zdalci pa se je naslonil na mo- stovo ograjo mlad mobilist, ki se je bil postavil med narodno gardo — v vrste 6. bataliona, ki je prikorakal prvi ... V roki je držal prapor: z drugo je zasenčil oči in pogledal zo- zorno tja na drugo stran, na tovari- še, ki so opravljali pred parlamentom tako ... vseeno policijsko službo. Lep fant je bil — drzen, šegav pari- škí deček ...

»Ej, hudiča!« je zamrmral. »Ko- ga vidim? ... To je vendar oče Flo- restan! ...«

In kriknul je s presunljivim gla- som:

»Eh, gospod Florestan! ... Go- spod Florestan! ...«

Stari režiser se je zdrnil, po- gledal in spoznal mobilista.

»Teodor!« je vzklilnil, takisto ves osupel. In razložil je svojim so- sedom: »To je sin vratarice pri »Sto- norostihi ... Ah, to vam le kuion, vročekrven kakor malokdo! ...«

lena revidirani svojo dosedanje dvo-
ezno politiko.

Tako je Avstrija popolnoma iz-
podrinjena iz balkanskega polotoka,
vselej svoje nesrečne politike. Strah
pred Srbijo ji je narekoval zelo po-
grešeno taktiko, ki danes povečava
stran pred Srbijo še mnogo bolj kot
kdaj prej.

Naravni sovražniki so enotni
proti avstrijski politiki na Balkanu.
Rusija bo napravila z eno potezo ve-
lik uspeh in nova — z Rumunijo po-
javena — balkanska zveza stopa na
površje.

Pod takimi avspicijami bo av-
strijskim Jugoslovanom zagotovljena
bodočnost, ker moralen vpliv bal-
kanske zveze bo tako merodajen v
Avstriji, da bo ta prisiljena dati Ju-
goslovanom in Rumunom pod Av-
strijo široke zasnove ustavno-po-
litične in narodnostne koncesije.

Povsem tem nimamo avstrijski
Jugoslovani nikakega povoda obža-
lovanosti iz jugoslovanskega politično-
narodnostnega stališča drugo balkan-
sko vojno, ki je utrdila balkansko
zvezo in kaznovala izdajalce, dasi
smo iz človekoljubnih ozirov proti
vsakemu klanju.

Klin se izboljša s klinom!
Da se gornje kombinacije vje-
ma, lahko razume vsak laik in v bel-
grajskih političnih krogih se računa
z njim kot z gotovim faktom.

Bolgarska bo svojo neprevidez-
nost drago plačala, ampak vsaka šola ne-
kaj stane in s tem dejstvom se bo
morala Bolgarska hote ali ne hote
sprijazniti, če hoče zopet vstati pod
zaščito balkanske zveze v novo,
boljše in plodonosno življenje.

Seveda čez fantaziranje o Ve-
liki Bolgarski in njeni hegemoniji na
Balkanu je že napravljen neizbrisen
križ, ker umetno pomnoževanje bol-
garskega naroda na račun in škodo
drugorodnih elementov se v XX. sto-
letju ne more več računati in tega si-
stema so se celo Madžari morali —
dasi neradi — odreči, ker tudi na
Ogrskem mora čuvajizem oditi v
poko.

Bolgarom je pomagala eksarhi-
ja, Madžarom pa dualizem.

Vojna na Balkanu še ni končana
in pregovor pravi: inter arma silent
musae, vendar lahko že danes opa-
zujemo s poetičnim zanosom prekra-
sne konture nove, svobodne bodoče-
rski za Jugoslovanstvo.

Mars.

Pismo iz Rumunije.

Galac, 12. julija.

Poročila listov in uradov so pri-
nesla vest, da so rumunske čete vdr-
le v Bolgarijo in zasedle važne po-
zicije ob Donavi in v Silistriji. Po me-
stu se vrši velikanska manifestacija
— množice ljudstva kriče: »Vivat
armata rumanesta! — »Pereat Bol-
gar«. Iz vsega tega pa se naenkrat
izlije iz kričečih mas: »V Sofijo!«. Ako
sodim potem situacijo — se mi
zdi, da se Bolgarom in njihovim pri-
latelyem nič dobrega ne obeta. V me-
stu je razglašen preki sod in se opo-
zarja posebno na tuje — zato mo-
ram biti previden in ne upam si niti
pisati o vsem, kar se tu godi. Ako
sodim po vzklilih, ki se čujejo iz
množice in po raznih pripravah, tudi
Avstrija ne more nič dobrega pričaka-
vati. Fantazije o Trassilvaniji se
zde že uresničene. Avstr. poslanstvo
v Bukarešti je strogo zastraženo,
ker se je bilo bati napada.

Sinoči je bila po mestu bakljada,
godbe so igrale po ulicah in z njimi
so se valile črne množice naroda in
vojaštva. V sprevidu so se nosile
zastave: rumunsko, turško, grško.
Čudno, kaj ne? Tudi turško! Mladina
je javno sežgala slovenske zasta-
ve, bolgarsko in srbsko. — To je zna-
menje, kako misli množica.

Danes so prišla poročila: »Kora-
kamo čez Ruščuk v Sofijo«. Ta vest
je sprejela seveda z nepopisnim
navdušenjem. Premagani so junaki,
ki so izbojevali slavne zmage pri Kir-
kilisu in Lule Burgasu.

Rumuni sedaj mislijo, da bi bili
oni najbrže one zmage še lažje dose-
gli. Kakor se vidi, se jim zdi Sofija
zelo blizu in se sploh z njihovim nav-
dušenjem kaže precej velik kos do-
mišljavosti, ki je vzrastel v zadnjih
dneh. Vlada pa stori vse, da se nav-
dušenje in domišljavost ohrani v ma-
si. Veliko veselje je bilo, ko je prišla
vest, da so Rumuni zasedli Varno. To
je bilo slave na ladje in jelo mor-
narico. Priprave, ki se vrše, so veli-
kanske, kakor da se pripravlja Ru-
munija na veliko bodočnost. Rad bi
odšel od tu — toda vlak do meje,
ki je prej vozil 9 ur, vozi sedaj 3 dni
in še to le enkrat na dan.

Pred nekaj dnevi so bile tu vsi-
drane nemške ladje. Dva dni so bile
tu — potem so odšle — isti dan po-
polne je bila proglašena mobiliza-
cija. Ali ni to čudno? Bile so menda
tu kot poslanke iz Rajha. Mislim, da
bi bil zdaj čas, da bi se Bolgari spa-
metovali. Danev jo je zavezil, da je
groza. Ko bi vedeli vse, kar se tu

godi, bi porabili prvi ugodni trenot-
ek, da se rešijo pred nevarnim sov-
ražnikom, ki preli usodno poseže v
balkanske in jugoslovanske razmere.

Gorica.

Napredna zmaga na Goriškem.

Slovensko napredništvo vajeno
razočarani je včeraj doživelo dan ne-
pričakovane radosti: V splošni volilni
skupini je izvoljen v goriški deželni
zbor napredni župan Ignac Kovač
v Aidovščini. In to po silovitem volil-
nem boju z nosiletem goriškega kle-
rikalizma dr. Brecljem.

Nedogleden je pomen te zmage.
Pred vsem seve za Slovenstvo na
Goriškem. Stri leži na tleh bojni na-
črt obeh tamošnjih klerikalnih strui:
uničen je načrt »starih«, ki bi radi
še dalje se bratili z laškimi napred-
njaki, da si ohranijo moč nad nami.
Prečrtana pa je tudi ideja, da »mladi«
stvorijo novo koalicio laških in slo-
venskih klerikalcev. Ne eni ne drugi
ne bodo preko naprednjakov vladali,
to je danes že zagotovljeno.

Z malo diferenco glasov so po
ljutem volilnem boju bili pred 4 leti
užugani naprednjaki. Sledili so slabi
časi za njihovo stranko, ki se še ne-
davnó o nji ni prav vedelo, ali še
obstoja. A zvesto napredno ljudstvo
je še stalo in čakalo parole, da po-
kaže svojo voljo.

Priznati se mora, da so napred-
njaki nenavadno srečno začeli novo
politično delo v zadnjem letu. Pred-
vsem je bilo pravilno zasnovano, da
so nacionalizem postavili na prvo
mesto. Osvojili deželno in mestno
upravo goriško. Je tako visok smot-
ter, taka zgodovinska naloga za se-
dajšo mlajšo generacijo, da se mora
vsa taktika podrediti tej potrebi. Z
zadovoljstvom je opazovala vsa de-
žela, kako so naprednjaki nesebično
bili podrobno borbo z Italijani. To
delo ni dišalo klerikalnim »starih«,
ki so živeli v tesnem obsevu z laško
narodno stranko, pa tudi »mladim«
ne, ker v strankarskem svojem pre-
napetju poznajo le strankarsko delo
in njim ni za čisto narodnostne tež-
nje.

Srečno je napredno novo vod-
stvo nastopilo tudi v pametnem re-
ševanju gospodarskih zadreg, v koje
so zašli naprednjaki, v znižni in zreli
pisavi časopisja in končno v organi-
zacije volilnega dela in v izbiri kan-
didatov.

Že prva volitev v splošni skupi-
ni je pokazala, da so naprednjaki
močnejši nego sami mislijo. Brez
vsake umetne agitacije, da lahko re-
čemo, na poziv časopisja je čez 5000
mož glasovalo za naprednjake. Če se
je vršila pravcata volilna borba ob
času, ki je za volitve primeren, bi bili
že pri prvi volitvi vsi naprednjaki
prodrli. Tako pa je v nezaupanju v
lastno silo ostalo vse doma. Na Kra-
su ki je ves napreden, je volilo 20%.

Sela ožla volitev je naprednjake
mobilizirala. »Starostniki« so dali
svojim volilem prosto roko, socialis-
ti pa so jim kar prepovedali vsako
udeležbo. Je nekaj neverjetnega, da
se more socialistična stranka tako
zagrizti, da hoče z abstinenco poma-
gati ultramontanem dr. Breclju v de-
želni zbor! Vodstvo te stranke že
dolgo (menda izza idrijske volitve)
ni storilo tako strašne napake. Ne
verjeli bi, da ljudje dr. Tumove in dr.
Dermotove inteligence padejo v ni-
žnjo strasti, ki raie vidi zmago nove
klerikalne, kakor nove napredne stru-
je. Nekaj tako naivnega pa tudi ne-
smiselnega kakor je bila utemeljitev
abstinenčnega sklepa socialistov v
»Zarije, ni slovenska politična zgo-
dovina kmalu doživela.

Tako so bili naprednjaki nave-
zani nase. Brez volilnega fonda so
delali vsi složno in uspeh ni izostal.
Simpatični njih kandidat Ignac Ko-
vač je izvoljen. Kraniskemu klerika-
lizmu, ki je v novi izdaji se hotel usi-
liti na Goriško, so pokazana vrata.

Vsa dežela stoji pod utisom tega
dogodka. Vse se pripravlja na nov
nastop v gorenjih kurijah.

Glavne konture pa so vidne že
danes: Ni je več možne kombinacije,
ki bi pripeljala laško-liberalno stranko
na krmilo. Propasti mora ta škod-
ljivka, ki je na brezprimeren način
zlorabila deželna sredstva. Na za-
tožno klop bo postavljena, da ne
vstane nikdar več. Nova večina ne
bode sestavljena brez naprednjakov.
Žnjimi bo moral vsakdo računati. Vi-
di se že danes, da bodo nastopali na
način, ki bode omogočil, da se izvrši
skupni program vseh poštenih Gori-
čanov: obračunati z laško komoro,
razkriti ne gospodarstvo, celiti rane,
zadane deželi po gospodarstvu laš-
kih despesadov, premeniti goriški
mestni in deželni volilni red.

Tako zadobi včerajšnja volitev
na Goriškem tudi širši narodnosti
pomen, ker nam je jamstvo, da bo
narodna ideja vodnica bližnjega po-
kreta v deželni upravi goriški.

Podružnica društva jugoslovan-
skih železniških uradnikov v Gorici

se je osnovalo preteklo nedeljo. Ude-
ležba na zborovanju je bila jako čast-
na tako od uradništva kakor od stran-
njih gostov. Vodil ga je predsednik
Cernigoj iz Trsta, ki je razvil pro-
gram svojega društva. Zborovalce je
pozdravil dr. Puc, ki je zagotavljal
pomoč naprednjakov, dr. Vošnjak
imenom mlajših, Ivin Deržić imenom
podružnice v Zidanem mostu. Josip
Pilič imenom »Lige slovenskih že-
lezniških uradnikov« in »Spolka
českých železnišských uradníků«, g.
Vocak imenom jeseniške podružnice,
dr. Dereani imenom C. M. družbe in
profesor Košnik za »Narodni odbor
združenih Slovencev«. Nato se je
osnovala podružnica, ki ima delokrog
od Podbrda do Stanjela, od Krmina
do Nabrežine in Vipavsko proggo.
Predsednikom je izvoljen oficijal g.
Testen v Gorici. Zelo informativne
nagovore sta dalje imela še gg. Irgo-
liž iz Trsta in Gregorič iz Gorice.
Novi podružnici želimo tudi mi iz
vsega srca, da živi, raste in cvete,
da reši Slovenstvu goriško železni-
čarstvo in zada smrtini udarec Wie-
serjevi strahovladi.

Slovenska zemlja.

Ciril - Metodovim podružnicam
v album.

(Dopis z Dolenjske.)

(Konec.)

Ha, ko bi se mogla dognati stati-
stika narodno zavedne inteligence
potem sličnih vprašani, no to bi pri-
šle številke na dan; celo pesimisti bi
se prijemali za glavo!

Naj navedem le en dogodek, ki
se je odigral pred tremi tedni nekje
na Dolenjskem v gostilni zavednega
naprednjaka. Da je mož zaveden, o
tem ni dvoma, saj je v odboru na-
rodnih društev in mnogi izmed naše
inteligence so veliko slabši kot on.

Med pogovorom je prišlo na vr-
sto tudi prirejanje Ciril in Metodovih
veselic in nekdo je omenil kot odpo-
moč indolence isto idejo, kot jo pri-
poroča pisec članka »Ciril in Meto-
dove veselice«. (Da se pojavlja ta
ideja istočasno na več krajih, je nov
dokaz žalostnih razmer in potrebe
reform.) Med drugim je trdil, da naš
ljudje absolutno nič ne poznajo delo-
vanja Ciril in Metodove družbe in je
hotel takoj doprinesiti dokaz svoje
trditve. Vprašal je gostilničarja: »Po-
vejte mi le en kraj, kjer ima družba
kak zavod, ali sploh nekaj drugega
kot običajno f raz?« CMD, nabira
za slovenske otroke. In odgovor:
Poslušajte: »Pri moji duši, več de-
narja sem že zmetal za Ciril Meto-
dove družbo, kakor vi, da veste!«

Hočete še komentar? Morda mi
ne verjamate? Vprašajte tajnika ta-
mošnje podružnice, kraj bode na
zahtevo tudi zvedeli.

Da je torej v tem oziru po deželi
zelo žalostno in skrajni čas, da se iz-
premeni na boljše, je pač gotovo.

Vprašanje je, kako se da tem
rameram odpomoči? Na to je odgo-
voril pisec že omenjenega članka.
Samo še par opazk naj sledi.

Umestno je, da se vsaka prired-
itev vrši pod naslovom kake šole. C.
M. D., o tem se ni treba pripraviti, to
je najbližja misel seznaniti narod z
njegovimi trditvami. Pravičen pa ni
odstavek: »Ob enem bi bilo tudi pri-
merno predavanje, nanašajoče se sa-
mo na dotičen kraj. Oriše se narod-
nostni boj celega okoliša dotičnega
zavoda, gospodarski položaj ondotnih
Slovencev in narodnih nasprotnikov
(ne samo Nemcev!) sploh, toliko, da
bo vsakdo imel popolnoma jasno sli-
ko ondotnih razmer itd.« Glasiti bi
se pač moralo: »Vsaka taka veselica.
»s posebnim naslovom« se mora
otvoriti s kratko črtico o dotičnem
zavodu, njegovi zgodovini in njego-
vem uspevanju itd.« Dostavi se pa še
lahko kratko poročilo o splošnem de-
lovanju družbe v tekočem letu. Vsa
ta predavanja so lahko čisto kratka,
sumarična, sestavi si jih lahko vsak
kdor le zna čitati, zato odpadajo iz-
govori: »Nimamo govornikov!«

Na ta način se bo doseglo dvojno.
Prvič si bodo ljudje hočeš nočeš
vsaj nekaj zapomnili, drugič bodo po-
družnični funkcionarji prisiljeni pri-
svojiti si te vednosti in če se doseže
samo zadnje, bo družba zaznamova-
la pozitiven uspeh — nekaj več ljudi
bo poznalo njeno delovanje.

Z ono zahtevko glede izkupička
je pisec sicer pokazal dobro voljo,
pa je napravil velik pogrešek. On
piše:

»Izkupiček vsake take veselice
naj pa družba porabi za dotično šolo,
za katero je bila veselica namenje-
na. Z ozirom na to naj se delo posa-
meznih podružnic z vednostjo cen-
trale temu primerno razdeli; bolj
ogrožene kraje prevzemo močnejše
druge bolj slabe podružnice...«

Temu se mora oporekati prvič,
ker se ne more nikdar naprej dognati
z vso sigurnostjo, koliko prebitka bo
veselica prinesla in zna se zgoditi,
da kako leto veselica, ki prinese si-
cer lepih dohodkov izbače zelo slabo

ali pa sploh odpade. (Saj moramo ra-
čunati z vremenom, lokalnimi ele-
mentarnimi neizidoma itd.) No pa to
bi moglo vodstvo še vedno izravnati.

Drugi razlog je pa še tehtnejši.
Če bi se ravnalo po piscevem recep-
tu, potem bi po nekaj podružnični sku-
paj vedelo le za eno postojanko. Lju-
bljana menda le za ogrske Slovence,
Novomesto mogoče samo za Trst itd
Nam se pa mora iti za to, da poznajo
podružnice razmere vseh ogroženih
krajev, le tako si moremo obetati
popolnega uspeha.

Veselica naj ima z običajno od-
brano postojanko samo ime skupno,
denar naj se da vodstvu na prosto
razpolaga, ker le to lahko presodi po-
trebe posamihi zavodov in je to tudi
sicer čisto njegova stvar.

Vsekakor bi pa smele podružni-
ce kazati veliko več agilnosti v vseh
smereh s tem, kakor tudi v ostalem
se s pisem popolnoma strinjamo.

Toliko toraj, kar se tiče veselice.
So pa še tudi druga pota, po kate-
rih se da vzbuditi zanimanje za dru-
žbeno delo. Svoj čas je izdala družba
kolek »Muta«. Zakaj bi se pa ne pro-
dalale družbine razglednice s foto-
grafijami družbenih zavodov, njiho-
vih voditeljev in gojencev? Raznolič-
nosti bi bilo dovolj in v promet bi
menda tudi šle čeprav bi se za praz-
nike pridržale sedaj običajne umetni-
ške.

In en skioptikon bi morda druž-
ba tudi dobila na razpolago. Kaj, ko
bi njeni potovalni učitelji prirejali
predavanja s pomočjo teh aparatov,
zlasti po zimi, ko se ne dajo prirejati
veselice. Stroški bi bili gotovo po-
kriti, če bi ne bilo prebitkov!

Rodoljub z dežele.

Štajersko.

Celje. (Kruhoborstvo.) Zadnja
»Straža« se peča z zaključkom po-
uka na tukajšnji orglarski šoli. To
poročilo je, v kolikor se tiče učnih
uspehov silno neinteresantno, razun,
če posnamemo morda, da samemu
dopisniku uspehi na tej šoli ne zado-
ščajo. Edino pa je, kako prav po
klerikalno hinavsko se zaganja do-
pisnik — najbrže kak kaplan — v
»liberalne« učitelje, ki delajo poš-
tenim klerikalnim marijinim mladeni-
čem tudi kot orglari konkurencjo.
Mož se trudi, da bi dokazal, kako
neskončno manj vredni so učitelji-
orglari, a kako vsestransko rutinirani
pa celjski organizisti. Vemo, da na-
rekujejo vse to le sline po onih gro-
ših, ki jih v tem ali onem slučaju ta
ali oni učitelji dobi od orgljanja. Do-
bro, Mi ne odrekamo nikomur upra-
vičenosti, živiti se od onega kruha,
za katerega se je bil kdo šolal. Vemo
pa tudi, da s tem prihranjujemo ob-
čanom in faram vsako leto lepe sote
denarja, kajti s tem, kar dobi nas
eden od orgljanja kot odškodnino,
pravi organist ne bi mogel živeti niti
en teden, kaj pa celo cel mesec. Tre-
ba pač one porcije hinavščine, da
se piše v tem tonu, kot primaša zad-
nja »Straža«.

St. Lovrenc na Drav. polju. Pošt-
nim ekspeditkam je imenovana
dosedanja pošta pomočnica gdč. Gi-
zela Šorn pri St. Lovrencu na Drav.
polju.

Pragersko. (Fiasko »Grenzwach-
terjev«.) Ze zadnjič smo se prav na
kratko bavili z prireditvijo veselice,
ki jo je uprizorila renegatska »Grenz-
wachterska« soderga na Prager-
skem. Danes pa smo v stanu našim
bralcem postreči tudi z nekaterimi
intimnostmi te veselice. Našim rene-
gatom na ljubo moramo priznati, da
je bila veselica naravnost sijajna —
polonija, Udeležilo se je je kakšnih
50 — beri in piši: petdeset ljudi, ki
so seveda nekam čudno »napolnje-
vali« veselični prostor. Zanimivo je
tudi, da so ti pragerski turnarji pre-
je že ves mesec bobnali, odkod vse da
bodo prišli nemški bratci, ki pa jih
odnikoder ni bilo. 5 možicelnevo od
»Grenzwachter« je stezalo suha svoja
bedra vneskončni želji po — solcu,
po zraku okrog. Efekt pa je bil
ta, da jih je par muh smatralo za do-
brodošlo pašo. Ljudje — iz Prager-
skega in bližnje okolice — so pa
stali pred veselničnim prostorom in se
na vsa usta režali z nasmehom. Nič ni
pomagalo, da je slavnj Nemec, skladiš-
čar Celcer ponujal brezplačno
tenke frankfurterje — klobasice —
nič tudi da je zagotavljal, da ni po-
treba plačati vstopnine. A blamaže
še ni bilo dosti. Ker domačih punc
— nemških — na Pragerskem ni,
so si jih 10 naročili — iz Maribora.
Te so strašile po postaji pred brzov-
vlakom št. 1, pa zastoj. Prišel ni
nobeden. Da je bila mera popolna,
jih je neki mariborski nadsprevoznik
prav pošteno vlek. Spoznal je na
prvi pogled mariborsko »importira-
no robo«. Punce so se konečno
umaknile, a ostali so »honorarioci«,
ker je bil iz Maribora aviziran drugi
vlak. Pa glejte spaka. Mesto vlaka
so pribučale na Pragersko — tri lo-
komotive brez sledečih yozov. Če
so morda hotele zavoženo veselico

»spraviti v pravi tir?!« Quien sabe?
S tem posebnim vlakom bi se naj hit
pripeljal tudi poslanec Wastian, a
»njega ni bilo«. — Ves dopoldan
onega dne se je opazalo, da je mno-
go delavcev, ki jih je služba vezala
na postajo, delalo na veseličnem pro-
storu. Zanimivo je tudi, da je prišlo
med tamošnjimi bogataši, ala Ssider
et comp, bella, do ostrega sponada,
kdo da bo poravnal ogromni dolg fa-
lirane prireditve. Enega njih so de-
jansko napadli, tako, da je moral re-
tirirati ven na proggo. Ptujška deška
godba, ki bi naj bila igrala, je skoro
do polovice že s prvim večernim
vlakom odšla nazaj na Ptuj. Ostali
del — odrasli — so pa morali pri
vsakem vlakui igrati. Konečno, ko
razun »Heil!«-klincev niso ničesar do-
bili, je dejal njih kapelnik: »Heil
kunt nit in Sock ein!« Neki uradnik
ime mu je Schwab, si je stekel naj-
več zaslug, da so bili pasažirji ne-
prestane žrtve renegatskega rjeve-
nja. Ko pa je bila ura dve zjutraj,
je pa začela godba z direktnim štraj-
kom in jo odkurila domu.

† Dr. Karol Glaser.

Dr. Karel Glaser je umrl — in
še danes smo zvedeli o tem. Umrl
je dne 18. t. m. v bolnišnici v Gracu
— njegovo truplo so prepeljali v Ho-
če, kjer so ga pokopali. Zadnje čase
je živel v Hočah, kjer je počival po
težkem nemirnem življenju. Pravega
počitka si ni dal niti tu, dasi je bil mož
že prileten — imel je do 80 let — ba-
vil se je še vedno s svojimi načrti.
Zanjč je prinesel »Dan« njegov čla-
nek o njegovi zbirki Aškerčevih pre-
vodov — pod naslovom: »Aus dem
Orient und Occident«. Za to svojo
knjigo ni mogel najti založnika. Imel
je pa še cele kuce drugih rokopisov
prevodov in razprav — ki jih ni mo-
gel spraviti v svet. To mu je težilo
njegova stara leta. Zdelo se mu je
namreč, da ima mnogo sovražnikov
— v resnici pa so se odklanjala nje-
gova dela iz drugih vzrokov. Dr. K.
Glaser je bil izredno priden mož, ki
je mnogo študiral. V jezikih in orien-
talskih študijah bi se z njim težko
kdo meril. Imel pa je nesrečo, da se
mu nič na svetu ni hotelo posrečiti.
Njegove družinske razmere so bile
neugodne. Bil je ločen od svoje žene
in je živel kot samec. V življenju se je
kazala nervoza, ki je bila posledica
marljivega dela. V mladih letih je de-
loval kot profesor v Trstu in se je
udeleževal tudi društvenega življe-
nja.

Zanimal se je za svetovno lite-
rature, najbolj za je zanimal orien-
talski svet in Shakespeare. — Naj-
sal je več razprav in prevajal Sha-
ckespearja. Potem se je lotil pisanja:
»Zgodovine slovenskega slovstva«. Lahko
rečemo, da ni še nihče trpel
toliko za kak svoj greh kakor Glaser
zaradi tega svojega dela. Res je, da
»Zgodovina« ni popolna — leži pa v
niji ogromno truda. — Kritiki so Gla-
serja raztrgali — Glaser pa se je bra-
nil, kakor je vedel in znal. Kljub vsem
napakam nam vendar do danes služi
njegova Zgodovina in čakali bomo
menda še dolgo, predno bodo kriti-
ki boljše napisali. Iz Trsta je šel Gla-
ser za profesorja v Oger. Gradišče,
kjer je bila zadnja njegova služba.

Zadnjič je bil v Ljubljani pri Aš-
kerčevem pogrebu — bil je namreč
Aškerčev profesor in ga je opozoril
tudi na orientalske snovi.

Dr. Glaser je bil uverjen, da je
njegovo delo dobro — zato so ga ne-
uspehi zelo boleli. Večkrat je doka-
zoval, da more tudi nepesnik pesnika
prevajati — skliceval se je na razne
dokaze na Alberta itd. Toda s tem še
ni dokazal, da so njegovi prevodi res
dobri — in v tem je bila vsa tragika
njegovega življenja in dela.

Pred par tedni je še nam postal
o tem neki članek, ki ga priobčimo.
Kdor ga je poznal, bo priznal, da je
z dr. Glaserjem umrl velik idealist.

Svetovni prevajalci.

Med Nemci se vsenčilščni pro-
fesorji silno malo bavijo s to stroko
in ostanejo pri svojem nčenjaškem
poslu med tem ko je slavnj orientalist
Isalo Pizzi prevel iz perziščine v le-
pih stihih 120.000 stihov obsegajočo
epično pesem šahname = »Knjiga
kraljev«, katere je zložil sloveči pes-
nik Firduzi. On je tudi iz staro indij-
ščine in sicer iz Ramajana prevel le-
po epizodo »Visvaimtra«. Celi Ra-
majana, ki obsega 25.000 stihov je
prevel Italijan Gorresio. Kaj takega
ne zmorelo nemški vsenčilščni pro-
fesorji, pač sta med njimi dva sred-
nješolska profesorja, ki zaslužita, da
jih omenim. Ludwig Fritze je v Re-
clamovi biblioteki v začetku osemde-
setih let objavil prevod dvch lepih
indijskih gledaliških iger in sicer »Ka-
ko, da je tudi prozaične dele prevel
v peterostopne jambe ne samo k'čice.
Z njim sem se seznanil na petem orien-
talskem shodu v Berlinu 1881.
Naj si čitatelji ne mislijo, da jih hočem

tukaj nadlegovati z naštevanjem prelagateljem tuje stvarine, nego naj se omeni to, kar je gotovo brez primere na svetu. V Stettinu je živel profesor matematike Hermann Graßmann, v svoji stroki eden najuglednejših mož svoje dobe. Pisal je pet knjig za nemški poduk naslednjih šolah, jedno knjigo za latinski poduk, in se je v 51. letu začel učiti sanjske in je prevel 1028 slavospevov iz najstarejše indijske literarne dobe v klasično lepih stilih na nemški jezik; on je bil tudi prevodnja dijaškega zbora na stettinski gimnaziji in komponist.

Čeh Al. Vaniček, kateremu sem napisal življenjepis v posebni knjigi 1885 l. je začel služiti na Poljskem kakor jurist, potem je zapustil svoj stan in se posvetil gimnazijski profesuri in postal ravnatelj. Kot tak se je začel učiti staroindijske in umrl 1883, kot vseučiliški profesor te stroke in je zlagal lepe izvirne nemške pesmi, katerih pa ni izdaljal in šele iz meje življenjepisa, v katerem sem objavil nekaj lepih njegovih izvirnih pesmic, so izvedli širši krogi, da je bil pesnik. Torej imrist, filolog, sanjskritist in pesnik. Drugi čudež je mlad Nemec Otto Hauser na Dunaju, ki je pred dvema letoma izdal »Weltgeschichte der Literatur«, sin nemških roditeljev na Hrvaškem, kamor so se rodili preselili iz severne Nemčije. On prevaja iz več kakor dvesto jezikov in izdaja zdaj zbirko prevodov z naslovom »Aus fremden Gärten« v Weimaru. Pred dvema letoma je izdal zvezek z naslovom »Serbische Dichter«, kjer se nahajajo pesmi od Laze Kostića, Jovana Ilića, Jovana Dučića in Svetislava Stefanovića. On je odlični muzik na glasovir, in obžaluje, da je jugoslovansko pesništvo tako malo znano v inozemstvu.

Torej po koncu Slovenci! Posebno na Kranjskem naj se združijo premožni činitelji, ker imate tam več denarnih sredstev in gotovo se najde v Ljubljani par srednjekoliških profesorjev, ki bi v roke vzeli ureditev take stvari in posnemali stanovske tovariše pri drugih narodih.

L. Fritze je bil vadiški učitelj v Drossenu na Braniberskem in živi zdaj 80 let star duševno in telesno čil v Copeniku. Variatio poetica delectat et recreat.

Dr. K. Glaser.

Dnevni pregled.

Bosanski Hrvati, ki so doslej zavzemali neverjetno in nerazumljivo protisrbsko stališče — so se izpreobrnil. Ko so videli, da ne gre drugače, so izpregovorili odkrito. »Hrv. Dnevnik«, glasilo hrv. klerikalcev v Bosni piše: ako imamo poginili v nemško-madžarskem morju, potem se že rajši odločimo za svobodo, ako se ta nam zjamči drugod. To so svarične besede, ki bi jih na Dunaju ne smeli preslišati. Žal da je malo upanja, da jih bodo prav razumeli. Izpreobrnjen bosanski hrv. klerikalcev je velika senzacija — pa tudi jasen dokaz — proti sedanjim razmeram v Avstriji.

Čudna narodna doslednost. Ni smo razvajeni, kajti živimo v časih, ko se naslovne besede smatrajo le kot kak kavčukast trak, ki se ga po volji raztegne, ali pa pusti, da ostane ta kot je. Zanimivo pa bo morda vendarle vedeti, kako si nekateri tolmačijo praktično uporabo fraze — saj tako daleč smo jo že skoraj pritali — narodna doslednost zlasti naša učeča se mladina in med njo razni gospodje v Pragi in na Dunaju. Eden naših visokošolcev — ime namenoma puščamo za enkrat v stran, a je vsekakor narazpolago — je bil v hipni zadregi. Rabil bi bil — obljubljen podpora ni došla od nobene strani — svoto 600 K. Iskal je posojila in imel zato tudi primerne poroke, da eden njih se je celo zavezal, da bo sam odplačeval obvezne obroke. Dotičnemu visokošolcu pa se je dogodilo, da posojila ni dobil pri nobenem slovenskem denarnem zavodu, kakor tudi ne drugodi pri čeških. Okolnost pa ga je prisilila, da je moral poskrbeti si dotično svoto in — obrnil se je na neko nemško podporno društvo, ki mu je tudi obljubilo, da mu v najkrajšem času preskrbi zaželeni denar. Za časa preskrbi zaželeni denar. Za časa preskrbi zaželeni denar. Za časa preskrbi zaželeni denar.

O risu v Voitsbergu. Po več tedenskem cincanju se je končno tudi dež, namestnja odločila, posvetiti razjasnjanju one zverjadi potrebno pozornost. Razpisanih je več načinov lova, med drugimi s pomočjo psov posebno ostrega duha, brakirjev, potapljanje razglednih stolpov v mesečnih nočeh, koncentrični pogoni in lovi posameznikov ter s pomočjo voljakov-strelcev. Hkratu je razpisana tudi nagrada 300 K. Privatna poročila, ki prihajajo iz Voitsberške okolice iz ust lovcev-strokovnjakov, vedo povedati, da je mnenje teh, da bi bila ona zverjad ris, postalo omajano. Mnenje, da je tu opraviti z zverjo tujih con, zavzema vedno več

narne podpore, že povedal onemu »tovarišu« kakor tudi celi vrsti drugih, da je posojilo nemškega društva že odklonil in niti viarja ne sprejel. — Dvoje imamo pri tej, gotovo zelo čudni aferi pred seboj: prvič neverjetno nekulturnost naših denarnih zavodov, ki niti proti primerni garanciji ne poznajo potrebe pomagati človeku iz zadrege, a drugič: izborna tolmačenje pojma »narodna doslednost« hiperdoslednih gospodov, ki privoščijo tovarišu vse, makar najnepriljubnejše posledice, samo, da z kolegičnostjo te baže, bri-ljirajo med svojimi sodobniki.

Društvo za pospeševanje narodnega miru v Avstriji se namerava ustanoviti. Izšel je obširen poziv, ki nosi podpise raznih kulturnih delavcev, večinoma učencikov in vseučiliških profesorjev. Med temi imeni čitamo tudi ime prof. Murka v Gradcu, doc. dr. Rostoharja in dr. Žmavca iz Prage in Stritarjevega sina dr. Milana Jožefa Stritarja, profesorja na Dunaju, poleg teh je cela vrsta čeških profesorjev n. pr. Drtna, Čelakovsky, Pastrnek itd. Brez dvoma bi poleg podpisanih širih Slovencev popisal ta poziv še marsikateri Slovenec — ko bi verjel v uspehe tega društva. To pa je težko verjeti. Društvo je značilno za avstrijske razmere in bo nekaka avstr. kuriozitet. Dokler ne bo Avstrija postala pravična — ne bodo ponehali nar. boji in tudi delovanje takega društva narodnih bojev ne bo omililo. O stvari bomo še govorili.

Zagorje ob Savi. Pred nekimi dnevi sem v vašem cenjenem listu čital o pridnosti in vestnosti našega slavnega cestnega odbora. Da pa se še bolj spopolni omenj. članek, evo vas še ta slučaj: V soboto 19. t. m. okrog 11. ure dop. Po cesti proti križišču ceste in rudniške železnice pri Brovetu je drdal lahak enovprežni voziček, last gospe M. Weinbergerjeve. Voznik, ki radi ovinka ni mogel z vsjo paro prihajajočega vlaka zapaziti, je zadel v vlak. Da se ni razum hlapčeve poskodb na nogi, zgodila še večja nesreča, se imamo zahvaliti konju, ki je bil toli pameten, da se je zasukal takoj na nasprotno stran. Čudno se nam zdi, da nastavlja rudnik neizprašane rudarje ko strojnike, mesto izučeni strojniki, ki vedo, koliko časa da morajo piskati na takih mestih kot je pri Brovetu. Še bolj čudno se pa nam zdi, da ne nastopi cestni odbor proti rudniku, da bi nastavlil tu čuvaja oziroma napravil zatvore. Seveda odbor se ne upa nastopiti proti sem privržani nemški gospodi. Mi plačujemo davke menda zato, da dobivamo mesto pravice, brec. Kaj, pame Rancier, ali ni temu tako? Stori Pepče kaj za nas, zelo hvaležni ti bomo! Toli za sedaj.

Gad.

Vsi podjetniki. Prejeli smo: Med Podnartom in Kamno gorico ob ok. cesti je napraviti neki uporni zid. Delo se ni razpisalo ali vsaj oddalo kakemu upravičencu, pač pa sta je prevzela kar dva domača gostilničarja, posestnika, trgovca itd., menda zato, ker je eden omenjenih podjetnikov tudi član cestnega odbora in celo župan. In to ni edini slučaj na Gorenjskem. Mi pa, ki smo zato upravičeni in edino od tega živimo, moramo mirno gledati takšne nezakonitosti. Merodajne oblasti prosimo, naj že enkrat napravijo konec takim razmeram in kaznujejo take podjetnike. Več prizadeh!

Zobozdravniška pomoč železniškim uslužbencem. Železniško ministrstvo namerava vpeljati brezplačno zobozdravniško pomoč za podrejene uslužbence in hoče za poskus uvesti enotno organizacijo zobozdravniške pomoči na Dunaju. V ta namen se nastavi v najkrajšem času 10 zobozdravnikov, ki bi zdravili člane bolniške blagajne, stanujoči v pesameznih železniških okrajih. Če se ta naprava dobro obnese in na podlagi pridobljenih izkušenj se uvede enotna zobozdravniška pomoč v celotno okoliš države železniške uprave.

Promocija. Akad. društvo »Slovenija« naznanja, da promovira njen večkratni predsednik g. Vekoslav Zalokar v slavnostni dvorani c. kr. vseučilišča na Dunaju dne 23. julija t. l. za doktorja vsega zdravilstva. Iskrene čestitke!

O risu v Voitsbergu. Po več tedenskem cincanju se je končno tudi dež, namestnja odločila, posvetiti razjasnjanju one zverjadi potrebno pozornost. Razpisanih je več načinov lova, med drugimi s pomočjo psov posebno ostrega duha, brakirjev, potapljanje razglednih stolpov v mesečnih nočeh, koncentrični pogoni in lovi posameznikov ter s pomočjo voljakov-strelcev. Hkratu je razpisana tudi nagrada 300 K. Privatna poročila, ki prihajajo iz Voitsberške okolice iz ust lovcev-strokovnjakov, vedo povedati, da je mnenje teh, da bi bila ona zverjad ris, postalo omajano. Mnenje, da je tu opraviti z zverjo tujih con, zavzema vedno več

verjetnost. Po raznih okoliščinah so-deči, so ti lovci mnenja, da je tu opravi s pumo — srebrnim, ameriškim levom — ali pa s kakim jaguarjem. Od kod bi se taka zverjad uzela? Iz ogrske meje prihaja vest, da je tamkaj iz nekega zverjnjaka ušlo več glay take zverjadi, ki je v splošnem, kolikor se tiče človeka, bila izborno dresirana. Zadnje mnenje bi končno tudi opravičevalo nenavadno močno in obsežno sled, 10 cm. ki se je mestoma našla v zadnjih dnevih po mehki zemlji.

Nezgodna se je zgodila, ker so se konji splašili. Pretečeni petek se je peljal 49letni hlapec Andrej Aljaž čez Dralje domov. Na poti se je splašil konj in skočil s ceste. Pri tem je Aljaž padel z voza in se je potolkel po glavi.

Otrok zašel pod voz. Minuli petek je pustila Lucija Kolman svojo 17mesečnega sina Ernesta v varstvo svoje devetletne hčerke doma, sama je pa šla na polje. Čez nekaj časa je pa odšla deklica z doma in šla na polje k svoji materi. Ko je otrok to zapazil je bežal za sestro. V tem trenutku se je pa pripeljal voznik s težko obloženim vozom. Voznik je ležal na vozu in ni zapazil otroka. Otrok je zašel pod konje in pod voz, kjer je zadobil globoko rano na glavo in umrl.

Železje se mu je dopadlo. Jakob Zalokar iz Koroške Bele je delal v tovarni za železo na Savi. Jemal je svojim sotovarišem razne železnine in orodje, med temi tudi 140 kg težko nakovalo. Vrednost vzeti stvari znaša 415 K. Gre se za slučaj kleptomanije.

Ljubljana.

— K včerajšnjemu članku o »kulturnem središču slov. naroda« bi bilo umestno še opomniti, da bodo oni ljudje, ki so postali prodanim ljudem naše bele Ljubljane nekaki vzor — za značajne in prave Slovence odpravili iz Ljubljane tudi ono slovensko trobojnico, ki je kot jasen dokaz slovenstva plapolala nad hišami našega mesta in jo bodo Poljakom na ljubo zamenjali s zastavo dež. stanov. Tako bo naše narodno mesto zatajilo samo sebe in klerikalni meščan bo priznal, da je to prav, ker so to storili klerikalci, kajti Ljubljančan je izgubil ponos meščana in je stopil v službo nekulturnih ljudi. Ako se Ljubljana kmalu ne izpreobrne, jo lahko za to, da čimdalje bolj popušča v kulturnem in narodnem oziru in pušča proste roke klerikalcem, zadene kazni, da bo nje meščanstvo trpelo pod klerikalnim jarmom kakor v bablonski sužnosti. — Meščan.

— K koncertu učiteljskih. V včerajšnjem »Dnevnu« se neki »k« pritožuje, da so naši napredni učiteljski krenili nekoliko od svojega načelnega demokratičnega stališča k salonstvu, ker so priredili v veliki dvorani »Narodnega doma« koncert, proti čemur se je pa najodločnejše zavovarati. Da, glavni namen takih sestakov je »razmotrivanje položaja in revizija programa, to se je tudi zgodilo. Velik namen je pa tudi, zainteresirati najširšo publiko za pereča učiteljska vprašanja in ji pokazati, da je imel učiteljski naraščaj resen namen, vzgajati se vsestransko, torej tudi umetniško, saj je vendar samo vsestranska naobzaba harmonična. Da so priredili koncert in ne samo veselice, kjer bi se samo pilo in pelo, je torej velik korak naprej in ne nazaj. Koncert, ker le tu je pričakovati udeležbe iz najširših krogov, se pa more prilegati samo v primerne lokalne in nikdar na vrtu. Če pa »neselo« vrtno veselice več, kot pa resen koncert, je pa žalosten znak nivoja ljubljanske publike. Vsestransko delo in izobraževanje na izključno demokratični, napredni in narodni podlagi je bil namen naprednega učiteljskega naraščaja. To v pojasnilo! —c.

Predstojnik okr. sod. Sturm je mož, ki smo ga že opetovano potipali radi njegovega steberskega germanizatoričnega početja pri okr. sodniji v Ljubljani. Danes moramo možica okraščiti v drugem oziru. Oblastnost in birokratska nadutost tega prtiljkovca sta namreč, ki potiskata pero v roke prijatelju našega lista. Ker nam žalibože ne dopušča prostor, da bi se bavili obširneje z zadevo, opozarjamo možica samo na to, da naj bo v bodoče v očigled delstvu, da je on radi »stranke« tu in ne obratno ter živi od denarja davkoplačevalcev, napram tem strankam vsaj toliko miuden, da jim bo odzdravil, ako ga dostojno pozdravilo. Kupite si izvod knjige »Knigges Umgang mit Menschen« in preštudirajte to koristno knjigo temeljito, gospodine Sturm, če ne Vas nauče stranke dostojnega obnašanja.

— Neljuba pomota se je vrnila včeraj v parfe, ki ga je poslalo telovadno društvo »Sokol« v Štepanji vasi ob priliki smrti Leona Čerina, svojega ustanovnega člana. Stali mo-

ra: Telovadno društvo »Sokol« v Štepanji vasi naznanja žalostno vest itd.

— Promocija. Gosp. Viljem Kreiči bo dne 22. julija v dvorani c. kr. vseučilišča na Dunaju promoviran za doktorja prava. Čestitamo!

— Stara zapeljivka mladih deklet. Piše se nam: Varujte se starih zapeljivk, ki hodijo po domovini mladih deklet iskati — in jih spravajo v nesrečo. O tem se čita vedno več slučajev. Razne take ženske pa žive tudi med nami in skrbje raznim pohotnim mogotcem za dober svež material. Ti ljudje se med seboj dobro poznajo. Take ženske kažejo včasih na zunaj prav tercijsko pobožno lice — v resnici pa so ostudne sovodnice, ki skrbje za ljubavna razmerja in se dajo za to dobro plačati. Tak slučaj se je pripetil v Ljubljani n. pr. na sv. Petra dan, ko je bilo odpeljana 20letna deklet in se še do danes ni vrnila. Ona stara zapeljivka se je delala za Marijino devico in je imela znanje z raznimi mladimi gospodičami. Deklice so ji seveda zapu-pale. Na njenem domu pa je bilo shajališče raznih moških, ki so si potem deklice po volji zbrali in jih na kak način zase pridobili. Ta stara Marijina devica je deklicam pripovedovala, da se je ni še nobena roka dotaknila. Znala si je pridobiti tako vevlavo, da so punce nji več verjele nego starišem. Ženska je stara že čez petdeset let — pa si je še vedno želela posvet, zabave, katere je bila tudi deležna zvečer, kadar so se pri nji sešli razni pari, ima tudi sina, za katerega pa ne skrbi tako, kakor je hotela skrbeti za hčere raznih starišev, ki jih je hotela rešiti domače sužnosti. O tem bomo drugič natančneje pisali.

— Pijani jezdec pod marelo. V Lattermannovem drevoredu je v nedeljo popoldne »jezdil« na vrtljaku konja mož, ki ga je imel malo preveč pod kapo in je svojo dobro voljo kazal na ta način, da je razpel nad sabo marelo. »Konj« je bil sicer miren, ali v možakarju so se puntali vinski duhovi, izgubil je ravnotežje in padel s konja na glavo. Obležal je nezavesten, iz glave mu je pa potekla kri. Odesli so ga na bližnji klop, obvezali za silo in umivali z vodo, potem so pa šli nekateri klicati rešilno postajo. Na besedi »rešilna postaja« je ranjenec prišel k zavesti — strgal ovoi z glave in ga vrget na tla, potem je pa zakričal: »Kje je pa moja marela?« Dali so mu marelo, ki jo je odprl, potem se pa odpravil po drevoredu, glasno prepevaje... Z neobvezane glave mu je pa curljala kri in zaznamovala pot, po kateri je hodila ta junaška koremina. Ljudje so, kar strmeli in se niso mogli vsemu temu načuditi.

Krvav boj med stražnikom in vojakom. V nedeljo zvečer je šel neki vojak z neko žensko na sprehod. Stražniku pa se je zdela ženska sumljiva in jo je zasledoval. Blizu kolodvora je zahteval, da se mu legitimira. To pa je vojak razjezil tako, da je posegel po bajonetu. Stražnik je zapazil nevarnost in je takoj preprečil napad s tem, da je potegnil sabljo in je vdaril vojaka dvakrat po roki. Vojaka pa je to še bolj raztogotilo in se je zopet z bajonetom hotel vreči na stražnika. Stražnik je udaril vojaka s sabljo po glavi in mu zadal globoko rano. Vojak se je zgrudil ves krvav. Prepeljali so ga v bolnico.

Hudobija. V zadnjem času so neki pastirji ob železniški progi med Ljubljano in Zalogom s kamenjem zdrobili 60 izolatorjev na telegrafskih stebrih. Škode je za 90 K.

— Divji lovec. Seveda se ta naslov ne prilega za 17letnega fanta, ki ga je zasačil na Studencu neki orožnik z nabito puško. Puško je vzel orožnik. Fant je pa označen za — divjega lovca.

Na oklicih so: Anton Selan, asistent južne železnice, z Ivano Koželj; Janez Gašperlin, delavec drž. žel., s Franciško Podgoršek; Janko Lapajne, uradnik banke »Slavije«, z Ivano Koželj.

— Umrla so v Ljubljani: Helena Dežman, kajzarjeva žena, 50 let. — Pavla Škafar, delavčeva hči, 2 leti. — Terezija Dimc, posestnica, 74 let. — S trga. Danes sta dva Vipavca pripeljala na trg 143 škatelj sadja in ga naglo srečala v denar. Lešeno veliko je bilo gob na trgu. Cene so bile srednje.

— Kinematograf »Ideal«. Maks ima konkurenco, se imenuje najnovejša komična privlačnost z »Maks Linderjem« v kino »Idealu« četrtek. Silajna drama v barvah »Močnejša sila iz umetniških krogov. Ostale slike so najbolje, kakor sledi: 1. Romeo na metuljem lovu. (Hum.) 2. Sredozemskega morja užitne živali. (Znanstveno, v barvah.) 3. Trio Pollos. (Sijajen varietetni film.) Moric proti tašči. (Velekomično.) Zurnal Pathe. (Največje, šport, moda itd.) V petek: »Kdor drugim jama koplje«. Nordisk film, 4 dni: Od sobote 26. do torka 29. julija »Otrok Pariza«. (Velika senzacija v 7 delih.) Predstavljanje traja 2 uri. Pred-

stave ob 3., 5., 7. in 9. V soboto 2. do 4. avgusta: »Krvavi poljub«. Senzacijska drama iz balkanskih vojev.

Trst.

Nabrežina.

Socialni demokratje so s sklenitvijo; asivnosti pri zadnji ožji volitvi med naprednjaki in klerikalci zopet pokazali, da jim je več ležeče na tem, da zmagajo nazadnjaki, klerikalci, nego pa napred. stv. Kakor se sliši, je bil baje dr. Tuma tisti, ki se je odločno postavil na stališče, da se morajo socialisti »držati volitev«. Več voditeljev, kakor dr. Dermota in drugi so bili menda mnenja, da naj bi socialisti podpirali pri ožjih volitvah naprednjake, kar bi bilo edine pametno. Toda mogočnemu Tumi to ni bilo posebno dovolj, bržkone za to ne, ker goji še precej veliko osebno mižnjo do naprednjakov. Tj so pač ostanki tiste dobe, ko je bil navedenesejši njihov pristaš. V politiki, če se gre torej za važne zadeve, ki so velikega pomena za narod, bi pa kaj takega nikakor ne smelo priti v poštev. Sklenili so torej vzdržati se ožjih volitev. Ali je to prav? Ali mari to odgovarja socialističnim načelom? Ne, in stokrat ne! Je res, da je tudi napredna stranka nasproti socialno demokratične stranke; toda tako velika, kakor klerikalna, pa že ne. Napredna strana ima s socialno demokratično nekaj skupnega v enem sta si edini, namreč kar se tiče boja za napredek. Čisto naravno bi torej bilo, če bi socialna demokracija pri ožji volitvi podpirala naprednjake. Če to dela socialno demokratična stranka drugje, zakaj bi naša tega ne smela storiti? Morda pa čaka, da jej bo napredna stranka kaj ponudila, par stakov? Vse to je lahko mogoče. Če sodrugi tako mislijo, se proklete motijo. Glasov narodnjaki ne bomo kupovali. Kdor iz prepričanja, da s tem stori koristen korak, ne glasuje z nami, ta naj ostane tam, kjer je. Takih ljudi sploh ne potrebujemo. — Proti socialistom vlada iz navedenega vzroka velika razburjenost. Ljudstvo, ki jih dosedaj še ni natančno poznalo, jih je imelo priliko spoznati sedaj.

Kaj je s karikaturami iz Trsta? Iz vrst tržaškega občinstva nam prihajajo pisma z vprašanji, zakaj »Dan« ne prinaša nobenih karikatur iz Trsta. Na tozadevna vprašanja odgovarjamo, da je upravnistvo »Dneva« tudi v tem pogledu poskrbelo, da bo »Dan« večkrat prinesel kako karikaturu tudi iz Trsta, in sicer takoj, ko tozadevno vse potrebno ukrene.

Tukaj ni Italijanov. Prejeli smo: Ko sem se vozil v smeri proti Nabrežini in se je vlak vstavil na postaji v Sv. Križu, je sprevednik zatulil »Santa Croce«. V vozu poleg mene pa je sedela Slovenka, ki je ravno tisti hip, ko je zaslišala imenovat od sprevednika čisto slovenski kraj v samo italijanskem jeziku, stopila k oknu ter zavpila: »Saj v tej vasi ni Italijnov, kličite po slovensko.« In napolnjeni nemško-nacionalni sprevednik je zatulil v robatem tonu: »Halt! Maul.« Ali ni to višek predrznosti? Mari ni to sramota? Če ima že take predpise, da mu ni treba klicati ime kraja tudi v slovenskem jeziku, bi bilo zahtevati od njega pač toliko kulantnosti nasproti ženski, da bi ji odgovoril v lepši obliki. Toda od nemških surovežev ni mogoče tega pričakovati. Proti Slovincem so popolnoma divji. Železnica bi morala take frkalne poklicati na red, in jim eventualno, če že druga sredstva nič ne pomagajo, dati »lauppass«. Če bi bila železniška uprava kaj vredna, bi že napravila red tem vedno se ponavljajočim škandalom. Toda, kakor vse kaže, ji je celo lubo, če uslužbenci tako postopajo proti Slovincem. Ali res ni najti izhoda iz tega peklenškega blata? Skrajni čas bi bil, da bi naši poslanci na Dunaju ostro zaropotali.

G. Brandner se pretepa. Pod tem naslovom je prinesla petkova »Zarja« pompozno notico, ki je bila objavljena pod rubriko »Goriško«, in to vzlic temu, da se je dogodek doigral v Trstu, kar je pač najjasnejši dokaz, da so se sodrugi okoli »Zarje«, ko je dospela ta zanimiva, vsajnost pretesujoča vest, zmešali od samega veselja. V omenjeni dolgovestni notici je govorjeno največ o vsem drugem, kakor pa o predmetu. Sebe proti koncu se je dopisnik spomnil, da je njegov namen »vzprav ta, da opiše, kako se je G. Brandner obnašal na Ciril-Metodovi veselici pri Sv. Jakobu nasproti socialnim demokratom. Pripoveduje, da je bil G. Brandner silno razkačen. Socialni demokrate je zmerjal na vse mogoče načine in mahal z rokama okoli sebe tako, da je nekemu sodrugu izbil celo cigareto iz roke. Pri tem pa mu je učitelj Širok lepo sekundiral in drugi so aplavdirali. Ko pa sta Brandner in Širok videla,

da imata za seboj vedno več pristašev, pa sta dobila korajžo in Brandner je enega izmed sodrugov prijel za grlo in ga začel daviti. Nato je prišla policija in je — pomislite! — socialne demokrate zapodila, torej ravno tiste, ki so bili po trditvi »Zarje« napadeni. To pa kaže zaradi tega, ker je nekdo imenoval ime slavne Regenta, ki je bil pred kratkim obglavljen v »Laboratoriu« in ki se da ni več za nobeno drugo rabo, kakor pa za to, da polni »Zarjo« z lažmi in obrekovanjem. Regentov ime so socialni demokrate privlekli na dan; hoteli so dokazovati, da se Regent v Gorjanskem ni hotel dotakniti Brandnerja, marveč ravno nasprotno. Ko je policija slišala ime Regent, se je tako strahovito stresla in prestrašila, da je kar planila po socialnih demokratih in jih razgnala — tako se hvali »Zarja«, oziroma njen častihlepi tržaški dopisnik. Sicer je že iz tega, kar smo podali iz »Zarje«, skoraj vse razvidno. Pamenten človek si na podlagi tega že lahko napravi jasno sliko, koliko je resnice na tem. Toda vzlic temu hočemo zavrniti laži v »Zarji«, ki menda nima boljšega gradiva, ker bi se drugače ne pečala s tako malenkostnimi stvarmi, ki pa so povrh vsega tega še zlagane. — Že v »Dnevnu« smo konstatirali, da je prišlo na Ciril-Metodovo veselico k Sv. Jakobu par socialno demokratičnih zgaževcev, ki so začeli izgovarjati. Najpoprej so se poprijeli g. Brandnerja. Ker pa jim je Brandner povedal v obraz, kar pač gre takim ljudem, ki niti mirnih ljudi ne puste pri miru, je skočil eden izmed njih proti Brandnerju s stisnjenimi pestmi in ga hotel napasti. Ker pa Brandner pretepev ni vaju in se jih v svojem življenju tudi še nikoli ni posluževal, bi se čisto gotovo ne bil niti branil, če bi iz ust onega socialnega demokrata napadalca tako strahovito ne smrdelo po žganju, da tega Brandner pri najboljši volji ni mogel prenašati in je bil zaradi tega prisiljen napadca, ki je bruhal smrad iz ust, potisniti rahlo od sebe, ker bi si sicer pokvaril želodec. Da se nič drugega ni zgodilo nego to, temu je najboljši dokaz ta, ki ga je navedla »Zarja« sama, da je namreč policija pogrnala socialne demokrate, dočim je Brandnerja, široka in druge pustila pri miru. Če bi bilo to resnično, kar piše »Zarja«, bi bil Brandner s svojimi pristaši, ki so mu po trditvi »Zarje« baje pomagali — aretirani. Celi komediji sta vendar prisostvovala skozi ves čas dva redarja. Brandner pa je bil poleg tega, da so ga socialni demokrate izzivali, kakor tudi obrekovali Narodno delavsko organizacijo, nasproti sodrugom tako milostljiv, da jih ni pustil odpeljati v luknjo, čeprav so mu klicali od vseh strani: »Pustite jih aretirati!« Kar bi se tudi gotovo izvršilo, če bi on — Brandner — ne vplival na policaje, češ, pustite jih — so reče. Brandnerjevi dobrosrčnosti se imajo sodrugi torej zahvaliti, da se jim ničesar drugega ni pripetilo, kakor to, da so bili pod pazduho odpeljani na široko cesto. — Kar se pa tiče zgodbe v Gorjanskem, ki jo »Zarja« v isti notici pretvarja v laž, bodi povedano sledeče: Regent je bil na shodu v Gorjanskem, o katerem je »Edinost« obširno poročala, tako razkačen, da se ni mogel več premagovati. Zato je hotel Brandnerja udariti. Toda — kako? Kdor moža Regenta pozna, bo vedel, da se ta »palcev pet« mož ne more ravno prištevati knajvečjem ljudem pod božjim solncem. Premišljeval je in premišljeval, kako priti temu salamskemu Brandnerju do živega. Spomnil se je na grške klasike in takoj je imel pravo idejo v možganih. Privlekel je neko dolgo klop, jo postavil pred Brandnerja, skobacal na njo ter se pokazal v vsej svoji velikosti. Toda vzlic temu, da je stal v mogočni pozi na klopi, je bil še zmerom tako majhen, da je segal Brandnerju komaj-komaj do vratu. Ko je bil za pol metra višji, kakor ponavadi, je začutil v mišicah tako silo, da je zamahnil z obema rokama ter hotel Brandnerja prav pošteno cmokniti. Že ne bi ga njegov zvesti sodrug Marizza potegnil nazaj in potolažil, bi Brandnerju gotovo pustil čutiti moč njegovih ročič. Ta Regentov šaljiv prizor je bil tako smešen, da se nihče izmed zborovalcev ni mogel vzdržati smeha. To, kar smo tu napisali o shodu v Gorjanskem, lahko potrdijo vsi oni, ki so bili na njem navzoči. Isto velja glede veselice pri Sv. Jakobu. Tudi tam je bilo priča celemu prizoru najmanj 70 ljudi. In vkljub temu ima »Zarja« pogum tako nesramno la-

gati. Kakor rečeno, je resnica to, kar smo napisali. Kdor kaj drugega trdi, je čisto navaden lažnik in hinavec.

Slov. akad. društvo »Balkan« v Trstu naznanja svoj letni občni zbor, ki se vrši v sredo 23. julija 1913 ob pol devetih zvečer v Barkovljah z sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor in predsednikovo poročilo; 2. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 3. poročila odbornikov: a) tajnika, b) blaginika, c) arhivarija; 4. poročila odsekov: a) za ljudske knjižnice, b) za centralno ljudsko knjižnico, c) socialnega dela; 5. poročila: a) manjšinskega in b) juridičnega kluba; 6. poročilo preglednikov; 7. proračun; 8. volitev predsednika in odbornikov; 9. volitev odsekov; 10. predlogi odbora; 11. samostojni predlogi; 12. slučajnosti. Vsi, ki se zanimajo za delovanje tržaške akademične mladine, dobrodošli!

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

BOLGARSKA VIDINSKA ARMADA IZGUBLJENA.

Belgrad, 21. julija. (Srbski tiskovni urad »Dnevnu«.) Včeraj so srbske čete napredovale od Zaječarja do utrbe na bolgarskem ozemlju, kjer so Bolgare potolkle, jim prizadele ogromne izgube in jih pognale v smeri proti Vidinu.

Z napredovanjem Rumunov, ki se nahajajo že v veliki bližini onih srbskih čet, ki operirajo po bolgarskem ozemlju od Pirata, je bolgarska armada iz vidinskega okrožja popolnoma odrezana od ostale bolgarske armade in že potemtakem izgubljena.

PRI ČUSTENDILU SE NE VRŠI VELIKA BITKA.

Belgrad, 21. julija. (Srbski tiskovni urad »Dnevnu«.) Na meročajnem mestu zagotavljajo, da so neresnične vesti, da se že nekoliko dni vrši velika bitka pri Čustendilu. Resnica je samo to, da pride večkrat do manj važnih pozicijskih bojev in Srbi odbijajo večkrat bolgarske napade in zavzema vedno več terena.

Brez večje potrebe Srbi sploh ne nameravajo izzvati velike bitke, izvzemši slučaj, da bi Bolgari začeli, kar je pa malo verjetno, ker bolgarska armada ni več zmožna za nobeno ofenzivno gibanje. Srbi čakajo na rezultate odločitev nove bolgarske vlade.

Do sedaj še ni nobenih bolgarskih obveznih izjav.

TUJI ZDRAVNIKI V SRBIJI.

Belgrad, 21. julija. (Srbski tiskovni urad »Dnevnu«.) Semkaj prihajajo neprestano tuji zdravniki; včeraj jih je prišlo zonet deset, a najavljeno je že nekoliko italijanskih misli.

Od sinoči se zopet obdržava strokovni zdravniški tečaj. Na svoja domovja se vrača veliko število ozdravljenih lahko ranjenih vojakov.

ODHOD TURŠKIH VJETNIKOV IZ SRBIJE.

Belgrad, 21. julija. (Srbski tiskovni urad »Dnevnu«.) Te dni odidele s posebnim vlakom poslednji turški vjetniki proti Solunu, kjer jih prevzame posebna turška komisija.

BIVŠI TURŠKI OFICIRJI V SRBSKI ARMADI.

Belgrad, 21. julija. (Srbski tiskovni urad »Dnevnu«.) Mnogo vjetih turških oficirjev je naprosilo srbsko vojno upravo, da se jih uvrsti v srbsko armado, da morejo sodelovati v tej vojni. Mnogi bodo tudi sprejeti in se porabilo posebno pozneje za izobrazbo vojakov turške narodnosti v srbski armadi v novih kraljih.

KAKI SO BOLGARI!

Belgrad, 21. julija. (Srbski tiskovni urad »Dnevnu«.) Pri umikanju od srbske meje pri Pirotu so pustili Bolgari veliko množino kruha, ker so mislili, da bodo Srbi kruh snedli. Ali Srbi so kruh preiskali in konstatirali, da je zastrupljen in so ga uničili.

Bolgari pri umikanju tudi na lastnem ozemlju zažigajo posamezne dele svojih vasi in sicer samo stare hiše, gotovo zato, da bi pozneje obtoževali Srbe, da so zažigali bolgar-

ske vasi. Bolgari jemljejo pri umikanju s sabo tudi vse prebivalstvo bolgarskih vasi, tako, da so vse bolgarske vasi na ozemlju, s katerega so se bolgarske čete umaknile, puste in prazne.

NOVI BOLGARSKI TOPOVI V BELGRADU.

Belgrad, 21. julija. (Srbski tiskovni urad »Dnevnu«.) Včeraj so pripeljali v Belgrad nove štiri bolgarske topove, zaplenjene pri Vlasinji.

Turki zavzeli Lozengrad in udrli v Drinopolje.

Zavlačevanja bolgarske vlade, ki menda pričakuje pomoči od neke velesile ni hotela na noben način začeti mirovnih pogajanj, so že rodila sadove. Turki so zavzeli Lozengrad, kjer so lansko jesen Bolgari izvajali tako slavno zmago in udrli v Drinopolje, ki je stal toliko tisoč žrtev. Rumuni so 38 kilometrov pred Sofijo, kjer grozi izbruhni revolucija. Tisoči in tisoči pribežnikov se zbira v Sofiji... Ali ima bolgarska vlada resen namen začeti s pogajanj? Se li bo podvzela in rešila deželo katastrofe?

Sofija, 21. julija. Enver bej je poskusil na čelu kaverije urediti v Drinopolje. Je-li v resnici zavzel mesto — o tem še ni potrjenih vesti. Turške čete, ki so gredirale od Dimotike so bolgarske čete napadle. Vnel se je boj, ki še traja.

TURKI ZAVZELI LOZENGRAD.

Sofija, 21. julija. Turki so udrli v Kirkilis (Lozengrad) in zavzeli mesto.

POLOŽAJ V SOFIJI.

Pariz, 21. julija. Poročila iz Solslikaj položaj skrajno obupen. Rumuni se bližajo Sofiji in imajo do kje le 38 km. Za seboj podijo mostove in brzojavne zveze.

TURČIJA HOČE IMETI BESEDO.

Pariz, 21. julija. Listi poročajo, da Turčija ponavlja zahteve, da mora biti pripisčena k mirovnim pogajanjem balkanskih držav, ki v principu niso proti temu. Mesto mirovni pogajanj bo najbrže Bukarešt.

POSILANIŠKA KONFERENCA IN TURŠKA BOJAZELJNOST.

London, 21. julija. Danes popoldne se je sešla poslaniška konferenca, ki se posvetuje o vzkrepih proti Turčiji, ki je vkljub obljubi prekorčila linijo Enos-Midije. Vele-sile so pripravljene energično nastopati proti Turčiji.

BOLGARI V NIŠU. ALI KOT — PROSITELJI ZA MIR!

Belgrad, 21. julija. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevnu«.) Bolgari so prosili srbsko vrhovno poveljstvo, da pusti pri Pirotu stopiti na srbska tla bolgarskim delegatom za sklepanje mira. Srbi so poslali pred Bolgare avtomobil in pripeljali v Piroto bolgarske delegate: Generala Paprikova, Ivančevića in bivšega vojnega atašea bolgarskega poslanstva v Carigradu Topalčikova, ki jih spremlja tudi ruski vojni ataše v Sofiji Romanovski, a vodil jih je srbski polkovnik Živanovič. Bolgarski delegati so posetili generala Stepanoviča (ta je pomagal Bolgarom zavzeti Drinopolje), potem so se pa s posebnim vlakom odpeljali v Niš, kamor so Bolgari mislili priti kot zmagovalci, pa je vojvoda Putnik s svojimi vojniki vse tako uredil, da so prišli Bolgari v Niš — prosili za mir. V Niš prišlo še srbski, grški in rumunski delegati in potem se tako začnejo mirovni pogajanja, ki pa ne bodo čisto nič motila vojnihi operacij, temveč nastane mir šele potem, ko bodo Bolgari sprejeli in podpisali pogoje, ki jih stavijo zavezniki.

BOLGARIJA SPREJELA SRBSKE PPEDLOGE.

Berlin, 21. julija. Bolgarija je sprejela tudi vse srbske predloge; težavo delajo le še grške zahteve.

KAJ VSE SI DUNAJ ŽELI!

Zadnje dni so začele preko Dunaja prihajati vesti o grško-srbskem nesporazumu radi mest Gjevgelija in radi Bitolia, koji dve mesti hočejo imeti Grki. Vesti so bile prav spretnos kovane in izmišljene, označevale so le pobožno željo Dunaja, da bi se Srbi in Grki skavsali. Takšna maloverjetna vest prihaja tudi danes čez Dunaj iz Belgrada.

Belgrad, 21. julija. Pri Gjevgeliju je prišlo med srbskimi in grškimi

četami do spopada, ki pa ni povzročil nobenih posledic. V Belgradu o tem dogodku molčijo. (Vesti se pozna — dunajski izvor!)

Odgovorni urednik Radivoj Korere. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pisnim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Čenjenim obiskovalcem Trsta se priporoča prenočišče v hotelu H. Kost. ulica Carradori št. 15. Cene nizke. — Skupno več dijakov. najnižja cena.

Laška kuhinja v Ljubljani.

Od danes naprej se dobe vsak dan sveže morske ribe in najboljše vino Teran iz deželne kleti Parenco.

Motorno kolo

(Puch) 1 3/4 HP, en mesec v rabi, za prodajo za 300 K; istotako dvosedežno avto 12 HP za 2200 kron. Neskov v prvi anončni pisarni.

Žganjarna

F. Pečenko

se je zopet odprla

v ulici Scala Belvedere št. 1

(prihod iz ulice Miramar)

Priporoča se svojim stari obiskovalcem in obenem cenj. občinstvu.

Radioaktivno termalno kopališče

Toplice na Kranjskem

Sezija od 1. maja do 1. oktobra.

Postaja dolenske železnice Straža-Toplice. Akratov vrelc 38°C, daje vsak dan nad 30.000 hl radioaktivne termalne vode. Zdravljenje s pitjem in s kopanjem. Izredno uspešno proti pulkizmi, nevralgiji (trganju), ženskim boleznim in drugim. Velika kopališča, posebne in močvirne kopeli. Elektroterapija in masaža. Ravnateljstvo: Kopališki zdravnik dr. Konstantin Konvalinka. Zdravo podnebje, gostogozdnata okolica. Bogato opremljene sobe. Izborne in cene restavracije. Prospekte in pojasnila daje brezplačno kopališka uprava.

Zahvala

za vso ljubezen, izkazano predragemu soprogu, ozir. očetu gosp.

Jakobu Pretnar,

mestnemu učitelju,

ob njegovi boleznih in smrti, kakor tudi za vse prisrčne dokaze blagega sočutja od strani prijateljev in znancev ob tej veliki nesreči. Zahvala preč. duhovščini in slavnemu Sokolu I. za zadnje spremstvo, dalje gg. pevcem za krasno petje, g. Luki Jelencu za toli iskreno nagrobno besedo. Zahvala zastopnikom dež. šol. sveta gg. dvor. svetnikom Hubadu in Levcu, zastopnikom mest. šol. sveta g. magistr. svetniku E. Lahu in g. Režeku, g. okr. nadzorniku Gaberščeku, g. dež. poslancu Ganglu in g. šolskemu vodji Dimniku, — vsem zastopnikom učiteljskih društev in organizacij ter »Učiteljske tiskarne« za njih navzočnost pri pogrebu ljubljene ranjkega. Zahvala darovalcem krasnih vencev — zahvala vsem, ki so nam z besedo in z dejanjem tešili bridko žalost.

Ljubljana, dne 21. julija 1913.

Rodbina Pretnar.

Slovenci!

Kupujte in zahtevajte povsod edino-le

Ciril-Metodove

Priznane najboljše!

vžigalice!!

Dobijo se povsod!

Glavna zaloga pri IVAN PERDAN-u v Ljubljani.

Od dobrega najboljšega! je še vedno izvorni

Singerjev šivalni stroj

Dobi se samo v naših prodajalnah s takim izveskom in s to varstveno znamko Ljubljana, Sv. Petra cesta 4, Novo mesto, hiša lekarne Bergman; — Kranj, Glavni trg 119; — Kočevje, Glavni trg 79, ali pa po naših potnikih.

Ne glede na vrednost blaga

dajem panama slamnike, ki so preje stali 12—14 K za 6 K spalne obleke " " " " 13—16 " " 7 " bele obleke zadnje nov. " " " " 40—50 " " 14 " prašne plašče " " " " 18—20 " " 10 "

Dalje velika zaloga pralnih oblek za gospode in otroke po najnižjih cenah.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživljenjske in smrti z manjšajočimi se vplačili.

Rezervni fond K 58.461.432.56. — Izplačane odškodnine in kapitalije K 123.257.605.77.

„SLAVIJA“

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo.

v z a j e m n o z a v a r o v a l n a b a n k a v P r a g i .

Vsa pojasnila daje

Generalno zastopstvo v Ljubljani

čigar pisarne so v lastni bančni hiši

v Gosposki ulici št. 12.

Zavaruje poslopja in premočnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Skode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljše sloves, koder posluje.

Pozor! Sprejema tudi zavarovanja proti vlomski tatvini pod zelo ugodnimi pogoji. — Zahtevajte prospekte